

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI W ROKU 2012
PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE ŻYWIECKIM

Program Przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie żywieckim na lata 2011-2016 został przyjęty Uchwałą Rady Powiatu w Żywcu nr XII/111/2011 z dnia 28 listopada 2011r. Instytucją odpowiedzialną za wdrożenie oraz monitorowanie realizacji założonych celów Programu w powiecie żywieckim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu.

W swoich założeniach realizacja Programu miała przyczynić się do osiągnięcia następujących efektów:

1. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy oraz jego negatywnych następstw dla życia rodzinnego i społecznego.
2. Zwiększenie liczby osób korzystających z szeroko pojmowanej pomocy przewidzianej dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.
3. Zwiększenie liczby osób objętych oddziaływaniami pomocowymi oraz korekcyjno-edukacyjnymi.
4. Zwiększenie liczby osób korzystających z mediacji rodzinnych.
5. Podniesienie poziomu wiedzy specjalistów w zakresie przemocy, w tym stworzenie sieci instytucji/osób profesjonalnie zajmujących się problemem przemocy w rodzinie w powiecie żywieckim.

Wyżej wymienione rezultaty osiągnięto poprzez:

Ad. 1. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy oraz jego negatywnych następstw dla życia rodzinnego i społecznego osiągnięto poprzez propagowanie przez tut. Centrum głównych treści i haseł wdrażanych przez ogólnopolskie kampanie społeczne mające na celu uwrażliwienie społeczeństwa polskiego na problem przemocy w rodzinie. Dzięki kampaniom społecznym stało się możliwe skierowanie szerokiego strumienia informacji mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Kampanie społeczne przyczyniły się również do zwiększenia profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców. Dodatkowo w ramach tych działań PCPR opracowało i rozpowszechniło materiały promujące: „wychowanie dzieci w rodzinach bez przemocy”, „uczestnictwo ofiar przemocy w zajęciach grupy wsparcia”, „zachęcanie ofiar przemocy do zawiązywania grup samopomocowych”, „informacje o możliwości udziału w

zajęciach programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy”. W tym zakresie zostały wydrukowane ulotki upowszechniające informacje na dany temat oraz konkretne wskazania gdzie i jak szukać pomocy.

Ad. 2. Podstawowym działaniem, którego celem miało być zwiększenie liczby osób korzystających z szeroko pojmowanej pomocy przewidzianej dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie stało się przygotowanie na naszym terenie jak największej ilości instrumentów wsparcia skierowanych do członków rodzin w których istnieje zagrożenie występowania zjawiska przemocy. W tym celu, jako jedną z pierwszych, podjęto decyzję o rozwiązaniu porozumienia z Podbeskidzkim Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Bielsku Białej na realizację zadania własnego powiatu jakim jest zgodnie z art. 19 pkt. 12 ustawy o pomocy społecznej, prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej. Współpraca z Ośrodkiem układała się bardzo dobrze ale dochodziły do nas niepokojące informacje, że osoby doświadczające przemocy i członkowie ich rodzin nie korzystają ze wsparcia zaproponowanego przez POIK ze względu na zbyt dużą odległość od ich miejsca zamieszkania. Zgodnie z zawartym porozumieniem rozwiązanie współpracy mogło nastąpić po sześciomiesięcznym okresie wypowiedzenia. W tym okresie Centrum mogło przygotować bazę pomocową na terenie naszego powiatu. Już w miesiącu marcu, został uruchomiony przy PCPR Punkt Interwencji Kryzysowej i zatrudniony pracownik pierwszego kontaktu, a od września udostępniliśmy mieszkanie chronione zlokalizowane przy Domu Pomocy Społecznej w Żywcu. Te wszystkie działania były możliwe dzięki środkom pozyskanym z Europejskiego Funduszu Społecznego i zainwestowaniu ich w pokrycie kosztów zatrudnienia pracownika pierwszego kontaktu, psychologa, pedagoga i prawnika w PIK oraz wydatkowanych na adaptacje i wyposażenie mieszkania chronionego. Łączna wielkość środków z EFS przeznaczonych w roku 2012 na działalność PIK i mieszkanie chronione wyniosła 37 200,00zł.

Realizacja przedstawionych działań pozwoliła na łatwiejszy dostęp do sieci wsparcia dla osób borykających się z problemem przemocy w rodzinie. Sprowadzenie bazy pomocowej do środowiska lokalnego pozwala na bardziej efektywną pracę z osobami znajdującymi się w kryzysie w związku z zaistnieniem przemocy. A co za tym idzie staje się elementem przyczyniającym się do podniesienia świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ad. 3. W ramach realizacji Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w roku 2012 tut. Centrum zrealizowała 3 edycje zajęć grupowych „Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie”, stanowiącego element Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

W zajęciach grupowych Programu wzięło udział 45 osób (sprawców przemocy domowej). Dzięki udziałowi w Programie członkowie rodzin tych osób także mogli skorzystać z pomocy

psychologa i terapeuty. Wobec osób biorących udział w programie stosowane były oddziaływania w formie psychologicznej, edukacyjnej i socjalizacyjnej, ukierunkowane na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, by zmniejszyć ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększyć ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań oraz do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Całkowity koszt programu w 2012r. wyniósł **55 077,80zł** i w całości został pokryty z dotacji Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.

W ramach programu podtrzymywano kontakty i współpracę z wieloma instytucjami pomocowymi, sądem, prokuraturą, kuratorami sadowymi, policją, ośrodkiem leczenia uzależnień, poradniami oraz osobami zaangażowanymi w pracę z rodziną, które włączyły się w rozpropagowanie idei programu i w kierowaniu uczestników.

W minionym roku instytucjami, które głównie kierowały sprawców na zajęcia programu były: Zespoły Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działające przy ośrodkach pomocy społecznej, Komenda i Komisariaty Policji, Kuratorzy do spraw wykonywania orzeczeń karnych i kuratorzy rodzinni. Łącznie w 2012r. zostało zgłoszonych 122 sprawców przemocy w rodzinie, w większości mężczyzn. Z grupy tej ok. 85% osób skontaktowało się z tut. Centrum i poddało się oddziaływaniom korekcyjno – edukacyjnym. Należy zaznaczyć, że we wszystkich 122 sprawach w rodzinach były prowadzone procedury Niebieskiej Kart.

W ramach oddziaływań pomocowych, ofiary przemocy w rodzinie mogły skorzystać z interwencji kryzysowej polegającej na doraźnej pomocy w postaci: pracy socjalnej, pomocy psychologicznej, prawnej i pedagogicznej (19 osób). Dodatkowo osobom tym, zaproponowano pobyt w mieszkaniu chronionym przeznaczonym dla wszystkich osób doznających kryzysu. Z takiej formy pomocy skorzystało 6 osób (w tym trzy osoby dorosłe i troje dzieci – od września do grudnia 2012r.). Były to osoby, które ze względu na sytuacje przemocy w rodzinie musiały szukać schronienia poza swoim miejscem zamieszkania.

Tutejsze Centrum przekazało do właściwych zespołów interdyscyplinarnych 15 Niebieskich Kart sporządzonych przez naszych pracowników po nawiązaniu kontaktu z ofiarami, rozpoznaniu sprawy i zakwalifikowaniu jej jako przemoc w rodzinie.

Nowym elementem działalności wpisującym się w Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie było stworzenie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz grup dla dzieci z elementami socjoterapii. Grupę wsparcia i grupy dla dzieci realizowaliśmy dzięki pozyskanym środkom z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Katowicach i środkom Powiatu (40 tys. Ośrodek i 10 tys. Powiat). Zajęcia programu pn. „Na zmiany w życiu nigdy nie jest za późno” obejmowały: grupę wsparcia dla kobiet doświadczających różnych form przemocy domowej oraz grupę dla dzieci młodszych i grupę dla dzieci gimnazjalnych i starszych. W

spotkaniach grupy wsparcia wzięło łącznie udział 15 kobiet, a w dwóch grupach dla dzieci, łącznie 24 dzieci. Celem głównym grupy wsparcia było: dostarczenie pomocy i wsparcia oraz koniecznej wiedzy kobietom, które z racji doznawanej w rodzinie przemocy nie czują się w niej bezpiecznie. Umożliwienie wyjścia z izolacji i zapoczątkowanie zmian, odbudowanie zdolności do prawidłowego pełnienia ról społecznych i reagowania na zaburzenia funkcji rodziny oraz pogłębianie kompetencji interpersonalnych. Od momentu rozpoczęcia udziału w zajęciach grupy wsparcia wiele zmieniło się w życiu uczestniczek, zaobserwowano bardzo widoczny progres, co potwierdzały również same kobiety. Zauważono wzrost umiejętności koniecznych do wprowadzenia zmian w swoim życiu, radzenia sobie z lękiem przed agresorem, szukaniu profesjonalnych form pomocy i wsparcia.

Duże zaangażowanie kobiet, ofiar przemocy oraz ich wsparcie ze strony specjalistów przyniosło ze sobą znacznie głębsze zmiany, ponieważ przywróciło poczucie bezpieczeństwa, pomogło odbudowywać zaburzone relacje z otoczeniem, pozwoliło przezwyciężyć izolację, dało motywację do działań i walki o godność i prawo do „dobrego” życia.

W oparciu obserwacje, rozmowy z kobietami i komunikaty zwrotne udzielane w trakcie zajęć stwierdzić można, iż wszystkie uczestniczki odczuwają wzrost umiejętności radzenia sobie z problemami dnia codziennego oraz pewności siebie i odwagi. Kobiety zrozumiały, że nie są same, że jest wiele osób przeżywających podobne sytuacje. Wzrósł też poziom ich wolności w podejmowaniu życiowych decyzji i umiejętności przeciwstawiania się sprawcy przemocy, podniosło się poczucie wartości i godności osobowej oraz samoocena.

Na zmianę postaw kobiet wpłynęły takie oddziaływania grupy wsparcia jak: wzmocnienie, edukacja, informacja, aktywizacja i wspieranie w działaniu. Grupa pomogła nie tylko wyjść z izolacji, ale także wzmocniła szacunek kobiet do siebie samych, oswoiła je z poczuciem winy.

Kobiety dzięki uczestnictwu w zajęciach grupy wsparcia znacznie poszerzyły swoją wiedzę na temat zjawiska przemocy domowej. Za sprawą specjalistów goszczących na spotkaniach wzrosła też wiedza uczestniczek o procedurach prawnych, oraz możliwościach uzyskania pomocy socjalnej, medycznej i psychologicznej na terenie powiatu żywieckiego. Kobiety uświadomiły sobie ogrom problemu, jak i jego konsekwencje dla nich samych. Uczestniczki wielokrotnie podkreślały, że teraz więcej wiedzą na temat zjawiska przemocy oraz sposobów przeciwdziałania.

Grupa wsparcia stanowiła ważny czynnik w przywracaniu ofiarom przemocy wiary we własne siły, pozwoliła im odbudować poczucie własnej wartości. Uświadomiła kobietom, iż mają prawo do szacunku, wolności i godności osobistej, i że przede wszystkim, to one same poprzez własne działania są w stanie zmienić swoje życie. Właśnie pod wpływem oddziaływań grupowych wzrosło poczucie godności i wartości u uczestniczek, zmniejszy się ich lęk, a zwiększyła aktywność i umiejętność radzenia sobie z problemami.

Uczestniczki podjęły aktywne działania w kierunku zmiany swojej sytuacji, pod wpływem oddziaływań grupy wsparcia, kobiety stały się inicjatorkami licznych zmian w życiu rodzinnym, osobistym i zawodowym. W trakcie zajęć udało się podjąć działania zmierzające do wypracowania dojrzałej osobowości.

Głównym celem prowadzonych zajęć dla dzieci było zminimalizowanie skutków przemocy w rodzinach biologicznych dzieci, negatywnie wpływających na rozwój ich osobowości oraz zapobieganie powielaniu wzorców relacji występujących w rodzinie, a także umożliwienie udziału w grupie wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej rodzicom poprzez zapewnienie opieki małoletnim dzieciom w czasie spotkań grupy.

Kluczowym elementem zajęć socjoterapeutycznych były konsultacje dla rodziców. Konsultacje dla mam dotyczyły takich kwestii jak: moment rozwojowy, w którym znajduje się dziecko, jego rozwój emocjonalny, funkcjonowanie na zajęciach i w rodzinie, omówienie zachowań, które wymagają korekcyjnych interwencji itp. Każda z mam miała szansę uzyskać wskazówki do dalszej pracy z dzieckiem tak, aby wzmocnić efekty uzyskane w czasie zajęć grupowych.

Ad. 4). Od roku 2012, Centrum oferowało dla swoich klientów nową formę rozwiązywania konfliktów i sporów poprzez mediacje rodzinne. Mediacje prowadzone były przez dwóch przeszkolonych w tym celu pracowników PCPR. Informacja o możliwości skorzystania z tej formy pomocy jest upowszechniana poprzez ulotki, a także informacje umieszczone na stronie internetowej. Formuła mediacji, zakłada początkowe indywidualne spotkania ze stronami konfliktu i doprowadzenie do wspólnego spotkania mediacyjnego, na którym etapowo wypracowuje się kompromisowe rozwiązanie sporu, dwóch zwaśnionych stron. Od października do grudnia zostały poprowadzone 4 postępowania mediacyjne.

Ad.5 W ramach podniesienia poziomu wiedzy specjalistów w zakresie przemocy, w tym stworzenie sieci instytucji/osób profesjonalnie zajmujących się problemem przemocy w rodzinie w powiecie żywieckim odbyło się, zainicjowane przez PCPR w Żywcu, spotkanie dla przedstawicieli Zespołów Interdyscyplinarnych oraz kilka spotkań roboczych z przedstawicielami Ośrodków Pomocy Społecznej, Dzielnicowymi i Kuratorami sądowymi. Spotkania miały na celu wzrost profesjonalizmu osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie, świadkami przemocy oraz wzmocnienie oddziaływań ukierunkowanych na zmianę postaw sprawców przemocy. Wynikiem tych spotkań było wypracowanie wspólnej formuły pracy z rodzinami uwikłanymi w przemoc, a także zgłoszenie zapotrzebowania przez osoby pracujące ze sprawcami na poszerzenie swojego warsztatu w zakresie skutecznego motywowania tych osób do udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych. W odpowiedzi na to zapotrzebowanie Centrum

zorganizowało w dniu 7 lipca 2012r. szkolenie dla przedstawicieli zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie z naszego powiatu. W szkoleniu, pn. „Interdyscyplinarna formuła pracy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – praca zespołu interdyscyplinarnego/grupy roboczej, z uwzględnieniem oddziaływań i motywowania osób podejrzanych o stosowanie przemocy do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym” wzięło udział 18 pracowników służb społecznych. Szkolenie poprowadziła pani Liliana Krzywicka – członek Rady Ekspertów ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.